

«Stemmer fra Nome»

ET DOKUMENTASJONS-, FORSKNINGS-, OG FORMIDLINGSPROSJEKT

BAKGRUNN OG OVERORDNET RAMME

Nome kommune står ved inngangen til 2026 i en krevende økonomisk situasjon, en utfordring som deles med mange andre distriktskommuner. Begrenset handlingsrom har bidratt til tydelige prioriteringer, samtidig som det pågår målrettet arbeid med omstilling, samarbeid og langsiktig utvikling. Kommunens to tettsteder, Lunde og Ulefoss, ligger om lag 10 km fra hverandre og bindes sammen gjennom en hoved ferdselsåre som nylig har fått bompengepasstoring. Dette aktualiserer spørsmål om tilgjengelighet, tilhørighet og felles utvikling. Samtidig finnes det sterke lokale ressurser og utviklingskrefter i kommunen. En raus Sparebankstiftelse bidrar til større allmenntilgittige formål som kommer fellesskapet til gode, og det er et betydelig engasjement blant frivillige, kulturaktører, næringsliv og institusjoner rettet mot turisme.

I tillegg har arbeidet med Fensfeltet pågått over lang tid. Fensfeltet er et unikt geologisk område i Nome kommune og kjent for Europas største forekomst av sjeldne jordarter (Rare Earth Elements, REE) – mineraler som er viktige for moderne teknologi, grønn omstilling og framtidig industriell uavhengighet. Det pågår planlegging og utredning av prøve- og pilotfabrikker, og utviklingen knyttet til Fensfeltet kan i løpet av få år føre til betydelige samfunnsendringer, blant annet gjennom nye arbeidsplasser, økt kompetanse og styrket lokal og regional verdiskaping.

Denne situasjonen gjør Nome til et særlig relevant sted for prosjekter som undersøker sammenhenger mellom naturressurser, industri, demokrati, identitet og samfunnsutvikling – både historisk og i et tydelig samtidsperspektiv. Nome kommune rommer et rikt mangfold av erfaringer, levde liv og perspektiver som speiler sentrale samfunnsendringer i Norge de siste tiårene. Overgangen fra bonde- og industrisamfunn til tjeneste- og kunnskapssamfunn, endringer i arbeidsliv, bosettingsmønstre, demokratiske deltakelsesformer og kulturelle uttrykk har satt tydelige spor i lokalsamfunnet. Samtidig finnes det sterke kontinuiteter knyttet til stedstilhørighet, frivillighet, familie, arbeid og natur.

Prosjektet «Stemmer fra Nome» er en del av det større stedsutviklingsprosjektet «Sammen løfter vi kulturarven!» (2025–2028), som eies av Stiftelsen Statsraad Niels Aalls Minde. Gjennom dokumentasjon, forskning og formidling ønsker vi å utforske hvordan lokalsamfunnet i Nome har blitt formet, og hvordan menneskene som bor her opplever sin egen tid. Prosjektet tar utgangspunkt i behovet for å dokumentere og formidle lokale erfaringer, spesielt fra grupper som tradisjonelt har vært underrepresentert i historiske

framstillinger. Gjennom innsamling av muntlige og skriftlige kilder fra både unge og eldre, søker vi å beskrive lokalsamfunnet slik det oppleves innenfra. Prosjektet knytter lokal dokumentasjon og historiefortelling til større spørsmål om demokrati, medborgerskap, identitet og framtid.

FORMÅL OG MÅL

Overordnede mål

- Å dokumentere og formidle lokale erfaringer og personlige perspektiver på samfunnsutvikling, demokrati og framtid i Nome.
- Å styrke forståelsen av hvordan dagens samfunn er preget av fortiden, og hvordan mennesker i lokalsamfunnet både former og formes av sine omgivelser.
- Å skape et dokumentasjons-, forsknings- og formidlingsprosjekt som kan brukes i undervisning, forskning og offentlig formidling.

Delmål

- Innsamling og bevaring av muntlige og skriftlige kilder fra ulike grupper i lokalsamfunnet.
- Utvikling av ny kunnskap gjennom analyse og forskning på det innsamlede materialet.
- Å fremme økt gjensidig forståelse for hverandre og sine medmennesker i lokalsamfunnet.
- Tilgjengeliggjøring av materialet gjennom formidling, publikasjoner og digitale plattformer.
- Etablere samarbeid mellom unge og eldre, samt mellom lokale aktører, fagmiljøer og internasjonale partnere.

FAGLIG FORANKRING OG METODIKK

Faglig tilnærming

Prosjektet er forankret i humanistisk forskning, med særlig vekt på muntlig historie, kulturhistorie og samfunnsfag. Vi bruker kvalitative metoder, med hovedvekt på muntlige intervjuer, personlige beretninger og deltakende dokumentasjon. For å sette de innsamlede beretningene i en bredere kontekst, vil vi også analysere relevant litteratur, tidligere forskning, levekårsdata og statistikker. Denne trianguleringen av kilder vil bidra til å gi en dypere forståelse av de personlige beretningene og deres plass i et større samfunnsmessig perspektiv.

Prosjektet er relevant for forskning på demokrati, medborgerskap, identitet og samfunnsendring, både lokalt og i et komparativt perspektiv.

Sentrale forskningsspørsmål

Følgende forskningsspørsmål er sentrale for prosjektet:

1. Identitet og tilhørighet

- Hvordan opplever innbyggerne i Nome sin tilhørighet til stedet, og hvordan påvirker dette deres identitet?
- Hvilke faktorer (familie, arbeid, landskap, kultur, kulturarv) er viktige for å skape følelse av tilhørighet i lokalsamfunnet?
- Hvordan opplever unge og eldre tilhørighet forskjellig, og hva kan dette fortelle oss om generasjonsforskjeller?

2. Samfunnsendring og kontinuitet

- Hvordan har samfunnsendringer (f.eks. industrialisering, avfolkning, teknologisk utvikling) påvirket livene til innbyggerne i Nome?
- Hvilke kontinuiteter og brudd opplever innbyggerne i forhold til tradisjoner, arbeidsliv og fellesskap?

3. Demokrati og medborgerskap

- Hvordan opplever innbyggerne demokratisk deltakelse og medvirkning i lokalsamfunnet?
- Hvilke barrierer eller muligheter opplever unge og eldre for å påvirke samfunnet de lever i?

4. Generasjonsperspektiver

- Hvordan opplever unge og eldre sin rolle i lokalsamfunnet, og hvordan ser de på hverandres bidrag?
- Hvilke verdier og holdninger overføres mellom generasjonene, og hvordan endres eller utfordres disse?

5. Framtidsperspektiver

- Hvilke forventninger og bekymringer har innbyggerne for Nome kommunes framtid?
- Hvordan ser unge og eldre på mulighetene for å bo og leve i Nome i framtiden?

6. Kultur, natur og landskap

- Hvordan påvirker landskapet, naturen og kulturarven i Nome innbyggernes hverdag og identitet?
- Hvordan brukes og verdsettes naturområder (f.eks. Telemarkskanalen, skog, fjell) av ulike generasjoner?

7. Metodiske spørsmål

- Hvordan kan subjektive personlige beretninger bidra til å dokumentere og formidle erfaringer av felleskap og utenforskap i lokalsamfunn?
 - Hvordan kan samarbeid mellom forskere, lokale aktører og innbyggere styrke prosjektets troverdighet og relevans?
-

METODIKK

- Semi-strukturert intervjuguide som dekker temaer som livsvei, familie, tilhørighet, hverdagsliv og syn på fremtiden. Intervjuene gjennomføres med ulike aldersgrupper for å fange opp flest mulig perspektiver.
 - Deltakende dokumentasjon: Deler av prosjektet involverer informantene aktivt i dokumentasjonsprosessen, og legger vekt på samskaping mellom innbyggerne.
 - Etiske retningslinjer: Vi følger strenge etiske retningslinjer for samtykke, personvern og anonymisering. Alle informanter må gi skriftlig samtykke før materialet kan brukes.
-

MÅLGRUPPER

Prosjektet retter seg mot flere målgrupper:

- Lokalbefolkningen (innbyggere, tilflyttere, fraflyttede)
 - Ungdom (13–20 år)
 - Eldre
 - Fagmiljøer og forskningsinstitusjoner
 - Turister (nasjonalt og internasjonalt publikum med interesse for kulturarv og lokalhistorie)
-

HOVEDAKTIVITETER

1. Innsamling og dokumentasjon

- Gjennomføring av muntlige og skriftlige intervjuer med informanter fra ulike aldersgrupper og bakgrunner.
- Systematisk arkivering og sikker lagring av innsamlet materiale.

2. Samarbeid og formidling

- Opprettelse av møteplasser og samarbeid mellom unge og eldre.
- Utvikling av formidlingsinnhold til bruk i utstillinger, publikasjoner og digitale flater.

3. Forskning og analyse

- Analyse av det innsamlede materialet, med fokus på temaer som demokrati, identitet og samfunnsendring.
- Skrivning av vitenskapelige artikler og populærvitenskapelige publikasjoner.

4. Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

- Forberedelse av og bidrag til nasjonale og internasjonale samarbeidsprosjekter

TIDSRAMME OG ORGANISERING

- **Prosjektperiode:** 01.03.2026 – 30.08.2028
- **Fase 1 (2026):** Utvikling, tilrettelegging og gjennomføring av de første intervjuene
- **Fase 2 (2027–2028):** Forskning og formidling

FORVENTEDE LEVERANSER OG RESULTATER

- Et etablert dokumentasjons-, forsknings- og formidlingsprosjekt.
- Et samlet og analysert materiale som synliggjør lokale stemmer på tvers av generasjoner.
- Større forståelse for hverandre når personlige beretninger blir fortalt.
- Formidlingsinnhold klart for videre bruk i prosjektets utstillinger og kommunikasjon.
- Vitenskapelige artikler i anerkjente tidsskrifter og journaler.
- Etablert samarbeid mellom innbyggere, samt mellom lokale aktører, fagmiljøer og internasjonale partnere.

OVERFØRINGSVERDI OG BÆREKRAFT

Prosjektet har høy overføringsverdi til andre kommuner og kulturarvsinstitusjoner, både nasjonalt og internasjonalt. Resultatene kan brukes som metodeutvikling for dokumentasjon og formidling av lokale erfaringer, og som empirisk grunnlag for forskning på demokrati, medborgerskap og samfunnsendring.

Kontaktinformasjon

Prosjektleder: Kathrin Pabst - kathrin.pabst@kultursamarbeid.no, telefon: 932 46 157

Stiftelsen Statsraad Niels Aalls Minde, Ringsevja 3, 3830 Ulefoss